

Dokumenttype NOU 1985:20 **Dokumentdato** 1984-12-19
Tittel Forberedelser for petroleumsfunn i nord.
Utvalgsleder Rødland Arild
Utgiver Olje- og energidepartementet
Kapittel Sammendrag
 Perspektiver

Det er særlig tre teknisk-økonomiske faktorer som peker seg ut som viktige i forbindelse med en vurdering av utbyggingsmulighetene og forberedelsesbehovet for utbygging nord for Stad:

- reservegrunnlaget
- teknologiske forhold
- pris- og markedsforholdene for olje og gass.

Ressurssituasjonen er omtalt i kapittel 2. I kapittel 3 er de to andre viktige rammebetingelsene behandlet.

Utbyggingsmulighetene for funn på Tromsøflaket og Haltenbanken er lagt fram i de gjennomførbarhetsstudier og lignende som er utarbeidet av Statoil, Norsk Hydro og Saga. Disse baserer seg i hovedsak på en videreutvikling av kjent teknologi for funn på store havdyp, med blant annet bruk av store betongplattformer og undervannsproduksjonssystemer. Utvalget vil presisere at det vil måtte foretas ytterligere undersøkelser og studier før en eventuell drivverdighetserklæring kan fremlegges. De løsninger rettighetshaverne til slutt kan ende opp med vil kunne avvike betydelig fra de som legges frem i denne rapporten.

Foreløpig ser skipstransport av LNG (Liquefied Natural Gas) ut til å være det mest realistiske transportalternativ ved eventuell gass produksjon på Haltenbanken og Tromsøflaket. Med dagens teknologi forutsettes det at gass først ilandføres og kjøles ned for deretter å bli transportert med LNG-skip til en mottakerterminal. Andre transportalternativer (rørledninger over land og langs kysten) er også vurdert.

De studiene som hittil er framlagt har konkludert med at en ikke har akseptabel prosjektlønnsomhet til å igangsette utbygging av de funn som til nå er gjort i nord.

En eventuell utbygging i nord reiser store teknologiske utfordringer. Betydelige havdyp og den store geografiske spredning av reservoarene nødvendiggjør utvikling av nye, mer kostnadseffektive produksjonssystemer enn det en hittil har hatt i Nordsjøen. Også utvikling av bedre metoder for transport fra produksjonssted til marked og metoder for bedre driftsregularitet for LNG vil være viktig.

Gassmarkedet kan komme til å utgjøre en flaskehals for produksjon og eksport av gass fra norsk sokkel i årene framover. Dette kan også få stor betydning for utviklingen på sokkelen utenfor Midt- og Nord-Norge. I tillegg til et begrenset gassmarked er det mange mulige tilbydere Norge må konkurrere med, særlig Sovjetunionen, Algerie og Nederland.

Når det gjelder tidsperspektivene for en eventuell utbygging i nord vil utvalget understreke at det fortsatt er usikkerheten om en slik utbyggingen kommer i stand, og hvor lang tid det vil ta å utvikle eventuelle drivverdige funn.

Kapittel Sammendrag
 Samfunnsmessige aspekter

I kapittel 4 gis det et grovt bilde av noen viktige regionale samfunnsmessige aspekter ved en utbygging i Midt- eller Nord-Norge. Det tas utgangspunkt i målformuleringer sentralt og regionalt for innpassing av

oljevirksomheten i forhold til andre sektorer og til bosettings- og sysselsettingsmål.

Hovedtrekkene i befolknings- og sysselsettingsutviklingen i fylkene i Midt- og Nord-Norge er gjennomgått. Utvalget vil understreke at oljevirksomheten bare kan ha en meget begrenset betydning for befolknings- og sysselsetting i de to landsdelene ved de direkte virkningene virksomheten kan gi. De indirekte virkningene via overføringer over statsbudsjettet er muligjort blant annet ved høye statsinntekter fra oljevirksomheten på norsk sokkel generelt. Omfanget av slike virkninger er ikke nærmere vurdert av SPN.

Spørsmål knyttet til lokalisering av oljetilknyttede virksomheter krever både faglig og politisk behandling.

SPN har bidratt til å få etablert et Faglig kontaktutvalg for lokaliseringsspørsmål i Nord-Norge (KUL) sammensatt av representanter for Troms og Finnmark fylkeskommuner og Statoil og Norsk Hydro. Faglig kontakt og samordning mellom de berørte partene er vesentlig i en tidlig fase, slik at senere lokaliseringsbeslutninger kan bygge på et best mulig faglig grunnlag.

Mulige konsekvenser av petroleumsetableringer ulike typer lokalsamfunn i Nord-Norge er vurdert. Det er særlig konsekvensene av en eventuell lokalisering av en LNG-terminal som er belyst.

Sysselsettingsvirkningen er framtidig letevirsomhet og eventuell utbygging og produksjon er det gitt enkelte anslag på i kapittel 4, blant annet med utgangspunkt i en studie Gruppen for ressursstudier har utført for utvalget.

Det er knyttet en rekke forutsetninger til slike sysselsettingsanslag. Basert på visse forutsetninger kan det anslås at en utbygging i nord maksimalt vil kunne sysselsette 7 000-12 000 personer på topp, mens 3 000-5 000 arbeidsplasser kan være direkte knyttet til driftsfasen. I tillegg kommer vare- og tjenesteleveranser, diverse servicer m.m.

Leveranser av varer og tjenester er gitt en nærmere omtale i kapittel 4. Det er pekt på at leveransene fra bedrifter i Midt- og Nord-Norge til nå har vært beskjeden. Bedrifter fra de to landsdelene som ønsker å etablere seg i sokkelmarkedet vil måtte påregne hard konkurranse fra sør-norske og utenlandske bedrifter. Sokkelmarkedet vil ikke være noe reelt alternativ for alle nord- og midtnorske bedrifter. Det er de største og mest ressurssterke bedriftene som kan ha realistiske forventinger om å vinne slike kontrakter.

Det er ellers i kapittel 4 gitt en grov oversikt over relevante utdannings- og opplæringsmuligheter for oljevirksomhet i nord.

Natur- og miljøforhold er videre omtalt, likeledes forholdet mellom oljevirksomhet og fiskeri. SPN har valgt spesielt å konsentrere seg om mulige arealkonflikter som kan oppstå mellom disse to næringene. Blant annet er det utført et forprosjekt for utvalget hvor slike problemstillinger belyses.

Til slutt i kapittel 4 gis det en relativt bred omtale av kontakten mellom petroleumsvirksomheten og samiske interesser. Fra de første kontaktene ble tatt tidlig i 1982 til i dag i SPNs regi er det blitt igangsatt utredninger om mulige konsekvenser av petroleumsvirksomhet for samiske interesser mer generelt, samt at det er opprettet et eget olje-reindriftsfaglig utvalg for å se på konsekvenser for reindriftsnæringen spesielt.

Kapittel Sammendrag

Forberedelser for en funn- og utbyggingssituasjon

I kapittel 5 har utvalget gjennomgått de arbeidsområdene hvor det innenfor SPNs mandat synes å være størst behov for forberedelsestiltak.

Etter utvalgets vil det være riktig å se nærmere på hvordan de eksisterende distriktspolitiske virkemidler kan tilpasses oljetilknyttet virksomhet for at de skal bidra til at berørte regioners næringsliv drar nytte av oljevirkosomhetens vare- og tjenestemarked. Utvalget har i den forbindelse spesielt festet seg ved ordningene vedrørende:

- tilskudd til utvikling av administrative systemer
- tilskudd til markedsføring
- program for kvalifisering av nord-norske bedrifter til sokkelleverandører
- opprettelse av en arbeidskraftpool i Nord-Norge.

De mer generelle oljepolitiske virkemidlene kan i denne forbindelse bidra til

- støtte til å komme i konkurranseposisjon via blant annet § 54 i Kgl.res. av 1972 og vilkårene ved utvinningstillatelser.

Innen utdanningssektoren har fylkeskommunene et selvstendig ansvar for tiltak innen skoleverket opp til og med videregående skole, mens sentrale myndigheter har ansvar for høyere utdanning. De enkelte universiteter og høyskoler har imidlertid en forholdsvis selvstendig stilling.

Utvalget anbefaler at spesielt Handlingsprogrammet for økt utdanning av fagarbeidere i Nord-Norge, lagt fram av Nord-Norsk Oljeråd, vurderes fulgt opp av de berørte myndigheter.

Etter utvalgets oppfatning vil en fortsatt oppfølging av St.meld.nr. 89 (1979-80) Om høyere teknisk utdanning i Norge være av betydning for å øke den teknologiske kompetansen i Nord- og Midt-Norge som i landet for øvrig. De forskjellige forslagene om bedret teknisk utdanning i Nord-Norge som landsdelen har foreslått, bør også vurderes nærmere.

Ellers vil SPN peke på at den nye siviløkonomutdanningen i Bodø vil kunne tilføre landsdelen økonomisk/administrativ kompetanse på et nivå som kan være viktig for å dra større nytte av mulighetene til leveranser til oljevirkosomheten.

Generelt bør de sentrale myndigheter, spesielt Kirke- og undervisningsdepartementet og Kultur- og vitenskapsdepartementet, bidra til å klarlegge det fundament fylkeskommunal- og annen planlegging innen utdanningssektoren bør bygge på.

For fiskerinæringen vil det være av betydning at Fiskeridirektoratets Havforskningsinstituttts rammeprogram for kartlegging av fiskeegg og -larver blir gjennomført. Dette bør vurderes av de berørte departementene blant annet i forbindelse med de konsekvensutredningene som vil bli foretatt ved åpning av nye områder for letevirkosomhet i tiden fremover. Det vil også være av betydning at fiskeristatistikken tilrettelegges slik at relevante data for vurdering av mulige arealkonflikter mellom olje- og fiskerinæring kan tilveiebringes på en tilfredsstillende måte.

Virkningene av utbygging og produksjon av oljeforekomster i nord på natur- og miljøforhold er i stor grad knyttet til faren for større oljeutslipp. Miljøvirkningene av et oljeuhell vil kunne variere sterkt, avhengig av område og årstid. Nærmere vurderinger av forurensningsproblemene knyttet til en utbygging og iverksetting av tiltak for å avbøte slike problemer vil bli foretatt innenfor rammen av eksisterende lovgivning. Behovet for mer omfattende kunnskaper om konsekvenser av utvidet oljevirkosomhet i nord må vurderes av miljøvernmyndighetene og fiskerimyndighetene. Det vil være naturlig at dette skjer i forbindelse med at konsekvensutredninger før åpning av nye områder for letevirkosomhet gjennomføres.

SPN mener det er viktig at informasjon og kontakt mellom samiske miljøer og petroleumssektoren videreføres. Behovet for ytterligere utredninger omkring spørsmålet samiske forhold - petroleumsvirkosomhet - bør også vurderes. Det er naturlig at dette skjer i samarbeid mellom Kommunal- og arbeidsdepartementet, Landbruksdepartementet, Justisdepartementet og Olje- og energidepartementet.

Også overfor fylker og kommuner er det nødvendig at de berørte departementet og oljeselskapene opprettholder kontakt, blant annet vedrørende lokaliseringsspørsmål som en eventuell utbygging vil reise. Etter SPNs vurdering bør det også i Midt-Norge vurderes opprettet et Faglig kontaktutvalg for lokaliseringsspørsmål hvor de tre midtnorske fylkeskommunenes administrasjon og operatørselskapene på midtnorsk sokkel er

representert. Berørte departementer bør være observatører i et slikt utvalg. Olje- og energidepartementet bør ta initiativ overfor fylkeskommuner og oljeselskaper i denne saken.

Inntil videre synes det hensiktsmessig at fylkeskommunene har et hovedansvar for informasjonsvirksomheten overfor de enkelte kommuner. Dersom det blir aktuelt å vurdere konkrete etableringer i forbindelse med feltutbygging og produksjon, kan det være en fordel at fylkeskommunene deltar i den kontakt- og informasjonsvirksomhet som da naturlig vil finne sted direkte mellom operatørselskap og kommune.

Kontaktutvalget i Nord-Norge (KUL) bør fortsette sin virksomhet.

Det vil være av betydning at de to oljerådene også ved en eventuell utbyggingssituasjon spiller en viktig rådgivende rolle overfor sentrale myndigheter.

Kontakten mellom operatørselskapene nord for Stad og sentrale myndigheter bør opprettholdes og eventuelt bygges ut dersom funnsituasjonen aktualiserer det. Olje- og energidepartementet vil koordinere denne kontaktvirksomheten.

Kapittel Sammendrag

Videre arbeid

I kapittel 6 er det gitt en oppsummering av utvalgets forslag og tilrådinger som er nevnt ovenfor.

Dessuten gis det noen synspunkter på hvilke arbeidsområder det spesielt kan være behov for å videreføre etter at SPNs funksjonstid er utløpt. Utvalget finner at hovedvekten i arbeidet framover bør legges på informasjon og koordinering. Det er særlig fire tiltaks-/planleggingsområder som peker seg ut:

- Innpassing av oljevirksomheten i den regionale planleggingsprosess, herunder lokaliseringsspørsmål.
- Mulighetene for vare- og tjenesteleveranser fra nord- og midtnorske petroleumsrettet industri og næringsliv for øvrig.
- Kompetanseoppbyggede tiltak generelt (utdanningssystemet) og på bedriftsnivå, blant annet ved bruk av oljepolitiske og distriktpolitiske virkemidler omtalt i kapittel 5 og i 6.1.
- Utredninger av mulige samfunnsmessige konsekvenser, herunder utarbeide opplegg for konsekvensutredninger ved utbygging av funn.

Utvalget har funnet det riktig å foreslå relativt generelle og brede arbeidsområder. Identifisering av spesielle områder og spesielle tiltak vil det være naturlig å foreta når utviklingen på sokkelen tilsier det. Det er naturlig at Olje- og energidepartementet, som har ansvaret for å vurdere de totale samordningsbehov på sokkelen i årene framover, også har en sentral rolle når det gjelder å følge opp og videreutvikle den informasjons- og kontaktvirksomhet i SPN til nå har hatt et ansvar for.

Videre har utvalget gitt en kort omtale av referansegruppens synspunkter på nødvendigheten av å videreføre SPNs arbeid. Totalt sett har referansegruppene gitt uttrykk for at det er ønskelig at dette skjer, men at funksjonsområde og organisering av dette må avklares nærmere.

Kapittel Sammendrag

Generelt

Samordningsutvalget for petroleumsfunn i nord (SPN) ble oppnevnt ved

kongelig resolusjon 30. april 1982.

I denne rapporten, som legges fram ved utløpet av utvalgets funksjonstid, gis det etter en innledning (kapittel 1) en kort oversikt over funnsituasjonen nord for Stad og planer for letevirsomheten videre (kapittel 2). I kapittel 3 er ulike gjennomførbarhetsstudier utført av operatørselskapene nord for Stad, blant annet om ulike transportalternativer for gass og olje til markedet presentert. Viktige rammebetingelser som teknologi og gassmarked og -priser er også behandlet. Samfunnsmessige aspekter, som befolkning, bosetting, sysselsetting, regionale virkninger samt forholdet til andre næringer tas opp i kapittel 4. I kapittel 5 er det en gjennomgang av områder utvalget mener det er behov for å gjøre forberedelser innenfor. Basert på gjennomgangen i kapittel 5 er utvalgets tilrådinger og forslag samlet i kapittel 6. I dette kapitlet har utvalget også skissert mulige måter å videreføre SPNs arbeid på.

Kapittel Sammendrag Introduksjon

Med de utsikter til drivverdig funn nord for Stad som forelå i 1981/82 fant regjeringen det nødvendig å påbegynne en samordnet innsats innenfor berørte myndigheters fag- og ansvarsområder. Formålet var å drive helhetlig planlegging og vurdere og eventuelt igangsette tiltak til forberedelser for en eventuelt framtidig utbyggings- og produksjonssituasjon.

Samordningsutvalget ble gitt følgende mandat:

"Samordningsutvalget for petroleumsfunn i nord (SPN) skal ha et sentralt ansvar for å samordne og iverksette utredninger og tiltak i fasen frem til eventuell utbygging av petroleumsfunn på sokkelen utenfor Nord- og Midt-Norge. Formålet er å sette politiske myndigheter samt departementer, fylker, kommuner, næringslivet, oljeselskapene, utdannings- og andre institusjoner bedre i stand til å treffe beslutninger knyttet til eventuell framtidig utbygging, produksjon og utnyttelse/transport av petroleumsforekomster på nord- og midtnorsk sokkel."

Følgende arbeidsområder ble spesielt framhevet:

- forberedelse av industri og næringsliv forøvrig i landsdelene
- utdanning og opplæring
- teknisk/økonomiske vurderinger
- fylkesplanlegging
- lokalisering av petroleumsbasert virksomhet
- forskning/utredninger om samfunnsmessige konsekvenser av petroleumsvirksomheten.

Statssekretæren i Olje- og energidepartementet ble oppnevnt som formann i utvalget, og sekretariatfunksjonen ble også lagt til dette departementet.

Utvalget oppnevnte to referansegrupper bestående av representanter for henholdsvis fylkeskommunene og operatørselskapene nord for Stad.

SPN har ikke vurdert mulige tiltak for eventuelt å framskynde en utbygging i nord, men i samsvar med mandatet konsentrert seg om mulige forberedelsestiltak dersom en utbygging kommer i stand.

Kapittel Sammendrag Forutsetninger

Regjering og Storting har ved flere anledninger gitt uttrykk for at det skal gis prioritet til petroleumsvirksomheten nord for Stad. Pr 1. november

1984 var det i følge Oljedirektoratet påvist ca 120 milliarder Sm³ gass i Troms l-området. Et nytt funn høsten 1984 på blokk 7121/4, foreløpig kalt "Snøhvit", vil kunne øke dette ressursgrunnlaget vesentlig.

På Haltenbanken var det pr 1. november 1984 påvist ca 75 millioner Sm³ olje og ca 150 milliarder Sm³ gass. På blokk 6407/9 på Haltenbanken, har Shell som operatør gjort et interessant oljefunn. I tillegg var et stort funn på blokk 6506/12 til vurdering av operatøren Statoil.

Den framtidige lettevirksomhet nord for Stad vil bli konsentrert rundt områder som det alt er aktivitet på, samt i helt nye områder. Det foreligger planer om å åpne betydelige deler av norsk sokkel for lettevirksomhet i årene som kommer. Hovedtyngden av disse ligger nord og øst for Troms l, men også områder utenfor Midt-Norge vil bli åpnet.
